

PEDK01: Kandidatuppsats, 15 hp

Seminariedatum: 01.06.2021

*“Det gäller att kunna fånga, det gäller att
kunna lyssna, det gäller att kunna se eleven och
tolka det du ser”*

En studie av åtta socialpedagogers upplevelse av sin roll och
samverkan med andra i skolans verksamhet

Olivia Jalkell

Handledare

Mona Hemmaty

Lunds universitet
Sociologiska institutionen
Avdelningen för pedagogik

Abstract

Arbetets art: Kandidatuppsats, 15 poäng.

Sidantal: 37

Titel: *“Det gäller att kunna fånga, det gäller att kunna lyssna, det gäller att kunna se eleven och tolka det du ser”* - En studie av åtta socialpedagogers upplevelse av sin roll och samverkan med andra i skolans verksamhet.

Författare: Olivia Jalkell

Handledare: Mona Hemmaty

Datum: 25 maj 2021

Sammanfattning: Denna kvalitativa intervjustudie undersöker åtta socialpedagogers upplevelse av sin roll i skolan. Studien har gjorts utifrån ett syfte att förstå denna relativt nya yrkesroll i skolan, och bidrar med mer kunskap kring socialpedagogers potential och kompetens. De teorier som guidat analysen av intervjudatan handlar om pedagogiska relationer, om socialpedagogens uppgift i skolan, om interaktion och socialisation samt om samtal och lyssnande. Dessa begrepp valdes utifrån intervjudatan med ett fokus på socialpedagogens relationer. Studien är gjord med induktiv metod och med en hermeneutisk ansats. I åtta forskningsintervjuer undersöks socialpedagogers egna upplevelser av sin roll, där resultatet blir en kartläggning av dessa upplevelser kring roll och samverkan i skolans verksamhet. Socialpedagogernas arbetsuppgifter och roller skiljer sig beroende på skola och kommun, men alla upplever sig som viktiga och betydelsefulla i skolan. Ett socialpedagogiskt arbets- och förhållningssätt införlivas i alla åtta socialpedagogers arbete. Detta arbets- och förhållningssätt innebär bland annat att stötta eleverna, att se hela eleverna och arbeta med målet att eleven ska lyckas i sina studier. Förslag till vidare forskning är att undersöka socialpedagogens interaktion med eleverna, genom observationer och djuplodande fokus på vad en vuxen, som inte är lärare, kan göra för eleverna och deras lärande.

Nyckelord: Socialpedagog, Socialpedagogik, Relationer, Pedagogiska Relationer, Interaktion, Socialisation, Samtal, Lyssnande

Förord

Tack till de åtta informanter som deltagit i studien, utan er hade arbetet inte varit möjligt. Tack för att ni har delat med er av era upplevelser och verkligheter av er yrkesroll. Jag vill tacka min handledare Mona Hemmaty för stöttning och vägledning i forskningsprocessen och uppsatsarbetet. Dessutom vill jag tacka de som ställt upp och läst igenom uppsatsen samt gett insiktsfulla kommentarer, vilket har stöttat och lett till ett väl genomarbetat arbete.

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Syfte och frågeställning	6
1.3 Avgränsning	7
1.3.1 Definitioner	8
1.4 Disposition	8
2. Tidigare forskning	10
2.1 Om socialpedagogik	10
2.1.1 Socialpedagogens uppgift i skolan	11
2.2 Om pedagogiska relationer	13
2.3 Sammanfattning	14
3. Teori & Begrepp	15
3.1 Socialpedagogen & pedagogiska relationer	15
3.1.1 Pedagogiska relationer	15
3.2 Interaktion & Socialisation	16
3.3 Samtal & Lyssnande	17
3.3.1 Samtal	17
3.3.2 Lyssnande	18
4. Metod	19
4.1 Metodologi	19
4.2 Material	19
4.2.1 Kvalitativa intervjuer	20
4.2.1.1 Pilotintervjuer	20
4.2.1.2 Semistrukturerade intervjuer	20
4.2.1.3 Urval	21
4.2.1.4 Informantbeskrivning	21
4.2.3 Bearbetning	22
4.3 Metoddiskussion	23
4.3.1 Metodval	23
4.3.2 Etiska aspekter	25
4.3.3 Kvalitetskriterier	25
5. Resultat & Analys	27
5.1 Socialpedagogens roll	27
5.1.1 Arbetsrollen	27
5.1.2 Relationsskapande	30
5.1.2.1 Samtal och lyssnande	32
5.1.3 Sammanfattning	33
5.2 Socialpedagogens samverkan med andra	34
5.2.1 I relation till andra roller	34
5.2.2 Utmaningar	36
5.2.3 Sammanfattning	38
6. Slutdiskussion	39
7. Referenser	42
Bilagor	46

1. Inledning

Yrket socialpedagog uppstod i vård- och omsorgssektorn (Hämäläinen, 2015), där dess ursprungliga syfte var att hitta utbildningslösningar på sociala problem (Hämäläinen, 2003). I skolan idag, har socialpedagogik som profession tagit sig ann en alltmer viktig funktion (Anderberg, 2020). Det finns dock brist på en enhetlig definition av socialpedagogik (Janer & Úcar, 2016). Dessutom behövs mer information och kunskap om vad en socialpedagogs kompetens och möjligheter är i skolan (Eriksson-Sjöo, 2011). Denna studie vill därför bidra till kunskap om socialpedagogens roll i skolan och lyfta en yrkesgrupp som kan vara en del av samhällets lösning på den ökande stressen och psykiska ohälsan bland elever.

Eriksson-Sjöo (2011) definierar en socialpedagog som en yrkesroll som arbetar med människor som har olika utmaningar och behöver särskilt stöd i vardagen. En socialpedagog är med och bidrar till social förändring och problemlösning i mänskliga relationer. Socialpedagogen i skolan kan anses likna kuratorn. Skillnaden på dessa yrken är att en kurator har en socionomutbildning, som är en 3,5 årig yrkesförberedande högskoleutbildning, en standardiserad utbildning där framtida yrken kan vara till exempel kurator eller socialsekreterare (Framtid.se, 2021). Socialpedagogens utbildning är mer varierad och kan läsas på folkhögskola, en yrkeshögskoleutbildning på två år eller en akademisk utbildning på tre år (Framtid.se, 2021). Den socialpedagogiska utbildningen ger bred kompetens i socialvård- och behandlingsarbete, och ses bland annat arbeta i skolan nära kurator och skolpsykolog.

Under det senaste årtiondet har socialpedagogen etablerats alltmer som en viktig funktion i skolans värld. En anledning till detta föreslås vara att mängden elever i riskzonen har ökat samt att det blivit en trend i skolor världen över att fokusera på inkludering i utbildningen (Anderberg, 2020). Samtidigt har Folkhälsomyndigheten (FHM, 2019) och BRIS (2019) identifierat en ökning av stress och psykisk ohälsa bland unga de senaste åren. En rapport från BRIS (2019) tar upp att barn och unga i utsatta situationer behöver en trygg vuxen som kan hjälpa dem och BRIS lyfter att skolan har en viktig roll. Kan valet att anställa en socialpedagog i skolan vara ett sätt att möta den ökade stressen, psykiska ohälsan och stötta upp elevhälsans uppdrag? Skolverket skriver att lärande och hälsa går hand i hand, och hur skolor arbetar med elevhälsa är därmed viktigt. Enligt skollagen ska elevhälsan främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande, och målet är att stödja elevens utveckling mot utbildningsmålen (Skolverket, 2021).

Skolverket menar att elevhälsa är viktigt, men samtidigt finns en verklighet där många skolor ute i landet inte anser sig ha tillräckligt med resurser för att stötta eleverna (Myndigheten för skolutveckling, 2005). Lisa Heino, utredare på Lärarförbundet har deltagit i förberedande projekt för att effektivisera arbetet i skolan, och är kritisk till det skolverket uttrycker om att skapa skolutveckling genom effektivisering (Heino, 2017). Det finns många röster som kritiserar effektivisering i skolan. Det går då att fråga sig var socialpedagogens plats finns i skolan när resurser saknas och skolan effektiviseras, samtidigt som elevhälsan lyfts som mycket viktig för elevernas lärande – sker då effektiviseringen på bekostnad av elevers hälsa?

Dessutom skriver Eriksson-Sjöo (2011) att det finns ett behov av information till skolans personal om vilken kompetens socialpedagogerna besitter. Detta eftersom socialpedagogens kompetens i många fall inte nyttjas till fullo på grund av att skolans ledning inte är insatta i socialpedagogutbildningens innehåll. Den samhällseliga och pedagogiska relevansen för denna studie ligger därmed i att undersöka en relativt ny yrkesroll i den svenska skolan, socialpedagogen, hur socialpedagogerna själva uppfattar sin roll i skolan. Denna yrkesroll föreslås bland annat ha vuxit fram eftersom antalet elever som riskerar att hamna i riskzon för bland annat utanförskap och marginalisering ökar (Anderberg, 2020), samtidigt som det har uppmärksammats att den psykiska ohälsan och stressen ökar bland elever. Det är viktigt för samhället att få kunskap om en ny yrkesroll i skolan som arbetar nära eleverna och kommer med ett annat perspektiv än lärarna, för att förstå hur vardagen i skolan kan fungera. Det är dessutom av pedagogisk relevans att undersöka hur socialpedagogerna arbetar i skolan utifrån devisen om att pedagogik berör uppfostran, utbildning och undervisning, varav alla tre är nära relaterade till socialpedagogen i skolan.

1.1 Syfte och frågeställning

Utifrån ett intresse att undersöka en relativt ny yrkesroll som arbetar nära eleverna och med de sociala aspekter i skolan, är denna studies syfte att förstå socialpedagogers egna upplevelse av sin roll i skolan. Som nämnts ovan finns det dessutom en brist på kunskap om socialpedagogens kompetens och möjligheter. Det är min förhoppning att denna studie kan bidra med mer kunskap om yrkesrollen. Det är därför av stor vikt att förstå socialpedagogernas egna upplevelse av sin roll och samverkan i skolan.

Studien har ett fokus på de relationella aspekterna i socialpedagogens roll och samverkan. Detta relationella fokus ger möjlighet att undersöka olika sociala faktorer såsom till exempel interaktion och pedagogiska relationer.

För att förstå socialpedagogens upplevelse av sin roll utgår denna studie från följande forskningsfråga:

- Hur upplever socialpedagogen sin roll i skolan?

Dessutom ställs en fördjupande underfråga:

- Hur upplever socialpedagogen sin samverkan med andra i skolans verksamhet?

För att kunna besvara forskningsfrågorna kommer denna studie ta avstamp i teorier om socialpedagogen och pedagogiska relationer, om interaktion och socialisation samt om samtal och lyssnande. Dessa särskilda begrepp och teorier har utifrån intervjudatan valts för att analysera resultaten och för att ge förståelse och mervärde i analysen. Begreppen förtydligar processer och sociala faktorer i relationen mellan elev och socialpedagog, samt underlättar en analys av rollen socialpedagogen uppfattar sig ha i skolan.

1.3 Avgränsning

Denna studie handlar om socialpedagogers upplevelse av sin roll i skolan och har avgränsats genom ett fokus på relationer. I begreppet relation inkluderas i denna uppsats socialpedagogik och pedagogiska relationer, interaktion och socialisation samt samtal och lyssnande för att få en helhetsbild av socialpedagogens upplevelse av sin roll och samverkan i skolan. Dessa begrepp har valts ut utifrån intervjumaterialet i samband med vad Eriksson-Sjöö (2011) presenterar som några viktiga drag i ett socialpedagogiskt förhållnings- och arbetssätt - att stödja, stimulera och mobilisera människor, vikten av att ha en helhetssyn på individen, att arbeta för att förbättra barns och ungdomars uppväxtvillkor på ett generellt plan, att uppnå socialisation och resocialisation där socialpedagogens nära relation med elev är en förutsättning, att utveckla självet i förhållande till andra människor och att den sociala miljön har betydelse för individens utveckling och beteende.

Termen samverkan som används utifrån syftet att förstå socialpedagogens upplevelse av sin roll, kan ha konnotationer med ett större helhetsarbete där till exempel olika myndigheter samverkar, arbetar tillsammans, för att nå ett mål. I denna studie används samverkan som en

term för att undersöka socialpedagogers samarbete med andra yrkeskategorier, vårdnadshavare och elever, med perspektivet och strävan om att nå ett gemensamt mål - att elever ska lyckas i sina studier.

1.3.1 Definitioner

Nedan redogörs för de definitioner av socialpedagog och socialpedagogik som används i uppsatsen:

Socialpedagog - En socialpedagog arbetar med människor, barn, ungdomar eller vuxna, som har olika problem och behöver särskilt stöd i vardagen. Socialpedagogen är med och bidrar till problemlösning i mänskliga relationer och social förändring (Eriksson-Sjöo, 2011).

Socialpedagogik - Janer och Úcar (2016) påpekar att det finns en otydlighet i definitionen av socialpedagogik och att det förklaras med att olika ideologiska, politiska och kulturella sätt olika länder har närmat sig ämnet som skapat en situation där socialpedagogik används i olika kontexter och med olika betydelser. Även i Sverige finns det olika uppfattningar om socialpedagogik. Socialpedagogiskt arbete karaktäriseras av vissa som en gren av socialt arbete, medan andra ser socialpedagogik som något mellan allmän pedagogik och socialt arbete. Samtidigt finn det de som definierar socialpedagogiken som en självständig disciplin med ett eget verksamhetsområde. Vad som skiljer socialpedagogiken från allmänpedagogiken är att den framför allt rör pedagogiska och sociala nödsituationer och är anpassat till deltagarnas tid, rum och hur verksamheten är organiserad (Eriksson-Sjöo, 2011). Denna studie utgår från definitionen att socialpedagogik är ett mellanting mellan allmän pedagogik och socialt arbete, utifrån det Black, et al (2017) skriver att det socialpedagogiska arbetet i skolan handlar om att balansera omsorg och utbildning.

1.4 Disposition

Denna studie omfattar sex kapitel. I kapitel 1 har ämnet introducerats med studiens syfte, frågeställningar och fokus. Kapitel 2 presenterar den tidigare forskning som finns på området för att ge läsaren en förståelse för ämnet och en kontextualisering av forskningsfältet. I detta kapitel presenteras tidigare forskning om socialpedagogik i skolan och tidigare forskning om sambandet mellan relationer och pedagogik. I kapitel 3 presenteras viktiga begrepp och teorier som väglett analysen. Här är begreppen socialpedagogen, pedagogiska relationer, interaktion, socialisation, samtal och lyssnade väsentliga begrepp utifrån syftet, socialpedagogens

upplevelse av sin roll i skolan. Kapitel 4 redogör för metoden som använts i studien, där metod, material och metoddiskussion behandlas. I kapitel 5 presenteras och analyseras resultatet av intervjustudien. Resultat och analys framställs med de tematiseringar som skapades under bearbetning av materialet, utifrån frågeställningarna om socialpedagogens roll och samverkan; *arbetsrollen, relationsskapande, i relation med andra roller samt utmaningar*. Därefter följer kapitel 6 med en avslutande diskussion om studiens bidrag utifrån syfte och frågeställningar.

2. Tidigare forskning

För att ge en förståelse för ämnet socialpedagogik i skolan och vikten av pedagogiska relationer kommer här en översikt av vad tidigare forskning presenterat på områdena.

2.1 Om socialpedagogik

Socialpedagogik har sitt ursprung i den generella pedagogiken som i huvudsak tyska pedagoger arbetade fram under mitten av 1800 talet. I Tyskland började det socialpedagogiska konceptet användas allt mer under 1920 talet, framför allt inom socialt arbete och vård, med fokus på ungdomar och i icke-formell ungdomsutbildning (Hämäläinen, 2015). Socialpedagogik kom till som ett försök att konfrontera social ångest pedagogiskt genom teori och praktik (Hämäläinen, 2003).

Socialpedagogiken utvecklades genom bland annat de tyska pedagogerna Karl Mager och Adolph Diesterweg i mitten på 1800 talet (Hämäläinen, 2003). En av de mest betydelsefulla personerna vid socialpedagogikens framväxt var den tyska filosofen Paul Natorp, som influerades av Platons idélära, Immanuel Kants epistemologiska och etiska teorier samt Johann Heinrich Pestalozzis teori om utbildning. I början på 1900 talet, och framför allt på 1920 talet var det den tyska pedagogen Herman Nohl som tolkade socialpedagogik i termer av ett teoretiskt ramverk för professionellt socialt arbete med bas i hermeneutisk vetenskapsfilosofi. Det hermeneutiska perspektivet har sedan dess dominerat den tyska traditionen av socialpedagogik.

I Sverige har socialpedagogiken utvecklats med utgångspunkt i välfärdssystemet och socialvården. Hur relateras socialpedagogik då till de allmänna teorierna om utbildning och pedagogik? Många forskare har i olika länder arbetat fram socialpedagogik i samband med ett utvecklande av de generella teorierna om pedagogik/utbildning. Genom detta arbete har de bidragit till utvecklingen av vetenskapen om utbildning i dess vidaste bemärkelse. Det är ett område som vuxit fram med ett syfte och en förhoppning om att utbildning/pedagogik kan hjälpa i olika samhällsomställningar eller vara stöd till de som behöver hjälp (Hämäläinen, 2015).

År 1908 startade Svenska fattigvårdsförbundets utbildning till föreståndare vid fattigvårds- och uppfostringsanstalter, vilket kan ses som föregångaren till dagens svenska socialpedagogiska utbildning (Eriksson-Sjöo, 2011). Året 1953 förändrades utbildningen till Sociala barna- och ungdomsvårdsseminariets treåriga utbildning till barnhemsföreståndare. 1959 ändrades examenstiteln till Socialpedagog med mer öppna verksamhetsformer. Det som idag skiljer socionomutbildning och utbildning till socialpedagog är främst att socionomer är mer riktade till myndighetsarbete och socialpedagoger till att arbeta i direktkontakt med brukaren som kan vara barn, ungdomar och vuxna. Socialpedagogens arbete kan vara både förebyggande men också i olika former av socialt arbete som behandling- eller förändringsarbete (Eriksson-Sjöo, 2011).

2.1.1 Socialpedagogens uppgift i skolan

Anderberg (2020), förklarar att socialpedagogen börjat bli en viktig funktion i skolan, vilket bland annat kan bero på att mängden elever i riskzon för till exempel utanförskap, ökar. Han lyfter att det svenska Lärarförbundet önskar att fler socialpedagoger ska placeras i skolan för att förebygga olika typer av sociala problem och ge lärarna utrymme att "vara lärare" och inte ha så mycket socialt ansvar. Ett ökat intresse för socialpedagogik i skolan verkar även ha lett till att fler kommuner väljer att anställa socialpedagoger i skolans verksamhet. Utifrån Anderbergs (2020) forskning anses det huvudsakliga uppdraget för socialpedagoger vara att skapa förutsättningar för deltagande i samhället. I socialpedagogens roll ingår att använda pedagogik i dess vidaste bemärkelse för att förespråka ett holistiskt perspektiv på individer och deras olika sociala kontexter där omsorg, uppfostran, socialisation och lärande är oskiljbara och skapar därmed ett delat ansvar mellan föräldrar, skolan och samhälle.

Socialpedagoger har ett särskilt ansvar att stötta elever med sociala problem eller svårigheter i interaktion med resten av klassen. Målet är att eleven ska lyckas i sina studier. Yrkesrollen kan även jobba i olika typer av program för ungdomar som har slutat komma till skolan, med syfte att stötta i dåliga upplevelser, relationer med skolan samt att stötta i en återkomst till utbildning (Anderberg, 2020).

I en artikel skriven av Black, et al (2017) föreslås det att en socialpedagog bland annat ska fokusera på att se hela eleven, och med det vara medveten om att personer tänker, känner och har fysiska, sociala och kreativa existenser som alla agerar som en helhet i eleven. En viktig del

av socialpedagogens arbete är att lyssna in vad elevens behov är. Socialpedagogen ska vara praktisk, kreativ och dela utrymme med eleverna, vara på samma nivå och motverka hierarkier. De beskriver att det socialpedagogiska arbetet i skolan handlar om att balansera omsorg och utbildning, och att arbeta med "huvud, hjärta och händer" (Black, et al, 2017).

Uttrycket att arbeta med huvud, hjärta och händer myntades av Johann Heinrich Pestalozzis på slutet av 1700 talet för att demonstrera att hela personen är involverad i konsten att lära ut/undervisa. Pestalozzi trodde att kraften i undervisning kom fram genom interaktion av de tre elementen. Huvudet - de värderingar och uppfattningar du har i relation till utbildning. Hjärta - hur du uttrycker dessa värderingar och uppfattningar. Händer - aktiviteter som formar en del av din vardagliga praktik (Black et al, 2017). Vidare i artikeln framgår att människor är komplexa varelser, med mängder av interna och externa processer framför allt i början av livet. För en del kan livet upplevas som enkelt medan andra har behov av en socialpedagog i klassrummet som kan stötta. Framför allt gäller detta barn med ett större omsorgsbehov, unga personen som är i riskzon för utanförskap eller i vård.

I en rapport, på uppdrag av Malmö Stad skriven av fyra socialpedagoger till Forskningscirkeln FoU Malmö-utbildning (Forskning och Utveckling inom vård, omsorg och stöd), framgår att den socialpedagogiska uppgiften i skolan kan vara inriktad på specifika elever eller elevgrupper som befinner sig i risksituationer för bland annat utslagning och marginalisering. På detta sätt kan socialpedagogik ses som en avsiktlig handling och medvetna överväganden som skapar en planlagd och målinriktad process (Eriksson-Sjöo, 2011).

Kyriacou (2009) argumenterar för att ett socialpedagogiskt perspektiv i skolan handlar om att se hela eleven och dess behov utifrån fem dimensioner; vård och omsorg, inkludering, socialisation, akademiskt stöd och social utbildning. Dimensionerna inkluderar att bemöta barnets hälsa, psykiska välmående, säkerställa att eleven upplever inkludering och delaktighet, se till att barnet är trygg med sociala situationer, stötta i utbildningen det vill säga den akademiska kunskapen och den sociala utbildningen som berör utbildning i värdegrund som ingår i skolplanen.

2.2 Om pedagogiska relationer

Denna studie utgår från en av Nohls definitioner, från 1933, av den pedagogiska relationen, som Friesen (2017) förklarar. Definitionen erbjuder beskrivningar om den pedagogiska relation och är välciterade på både engelska och tyska. Här definierar Nohl den pedagogiska relationen som en passionerad eller som en kärleksfull relation mellan en mogen person och en som blir till, skapas och formas med hjälp av läraren. Nohls uppfattning av den pedagogiska relationen är starkt sammankopplat till termerna pedagogik, utbildning och en tysk term *Bildung* som blivit översatt på olika sätt men som bland annat kan förstås som att individens skapande sker genom förbindelse med andra och sig själv. Termerna fokuserar på vad som händer i skolan, utanför skolan och rör sig i ämnen om uppfostran och mognad (Friesen, 2017).

Martin Buber, Martin Heidegger och Hans-Georg Gadamer är viktiga för den senare utvecklingen av pedagogik och relationer. Dessa tre har varit djupt influerade av Wilhelm Dilthey som var en tysk filosof, historiker, psykolog och sociolog som år 1888 förklarade att studier i pedagogik bara kan börja i relationen mellan utbildaren och den som blir utbildad. Sedan Diltheys tid har den pedagogiska relationen, en idé av en speciell, affektionellt laddad relation mellan lärare och elev, varit ett centralt tema eller, mer kritiskt, ett utmanande problem i den pedagogiska grenen av humanvetenskaperna (Friesen, 2017). Herman Nohl, som ses som personen som utvecklade de socialpedagogiska ramarna, var själv student till Dilthey och den första att teoretisera den pedagogiska relationen. Nohl såg sig själv som en del i att befästa och stärka den rörelse där pedagogik undersöks utifrån relationen mellan utbildare och den som blir utbildad. Nohls uppfattning om den pedagogiska relationen är starkt sammankopplad till termerna pedagogik, utbildning och den tyska termen *bildung* som nämndes ovan (Friesen, 2017).

Det finns en lång filosofisk tradition av funderingar kring relationer och utbildning/pedagogik som började med Aristoteles (Bingham & Sidorkin, 2004). Författarna Bingham och Sidorkin (2004) till boken *No Education without Relation*, skriver om hur mellanmännsliga relationer påverkar och definierar undervisning och lärande samt menar på att meningsfull utbildning endast kan nås när relationer förstås och utvecklas. Bingham och Sidorkin menar på att ett problem med skolan under en tid varit att det blir för mycket fokus på effektivitet och på att lära ut akademiska färdigheter och innehåll. Denna logik menar de kommer från affärsvärlden och passar inte in i skolan. Effektiviteten har en tendens att skada de redan sköra delarna i

skolan som handlar om utveckling av mänskliga relationer. De skriver även att ironiskt nog när relationerna i skolan är förstörda eller begränsade så blir det svårare att nå höga akademiska resultat. De menar på att resultat är medel för relationen och inte tvärtom.

Bingham och Sidorkin (2004) argumenterar för att skolan har glömt att lärande handlar om relationer. Mänskliga möten krävs för lärande och i mötet med människor finner vi relationerna. Skolan måste fokusera på mänskliga relationer och hitta roten till problemen. En skola med en livfull gemenskap kan undvika olika typer av utbrott och våld. En sådan skola kan också jobba med en icke befintlig motivation genom att lärande istället sker på grund av respekt för skolans personal och andra elever. Den pedagogiska relationen kommer inte nödvändigtvis lösa problem som olikheter och fördomar men fokus behöver skiftas från att kämpa mot något till att kämpa för något, som att kämpa mot våld till att kämpa för lärande (Bingham & Sidorkin, 2004).

2.3 Sammanfattning

Ett socialpedagogiskt perspektiv börjar alltmer synas i skolan, både att intresset för yrket leder till fler anställningar men också för att lärarna i många fall verkar önska avlastning vad gäller ansvaret för de sociala aspekterna i skolan (Anderberg, 2020). För att sammanfatta vad forskare och pedagoger som nämnts i kapitel 2 presenterar som socialpedagogens uppgift i skolan handlar det om; att se hela eleven, stötta elever i det sociala, öka motivation och arbeta förebyggande med elever i riskzon. Det handlar dessutom om att lyssna in elevens behov, arbeta inkluderande, bemöta elevers hälsa och psykiska välmående, förebygga exkludering och marginalisering samt att stötta i den akademiska och sociala utbildningen.

Den pedagogiska relationen beskrivs som viktig för ett meningsfullt lärande enligt Bingham och Sidorkin (2004). Det lyfts fram att skolan behöver arbeta med mänskliga relationer för att kunna identifiera roten till olika problem. Dessutom med Nohls definition av pedagogiska relationer handlar det om att elever genom *Bildung*, bildning, skapar sig själva i samspel med sig själv och andra. I skolan finns möjligheten att utveckla dessa relationer med andra. Sammanfattningsvis tydliggör den tidigare forskningen kring socialpedagogik, socialpedagoger i skolan och pedagogiska relationer mycket som ger förförståelse till undersökningen om socialpedagogers upplevelse av sin roll i skolan.

3. Teori & Begrepp

Som presenterats tidigare har begrepp som *socialpedagogen* och *pedagogiska relationer*, *interaktion* och *socialisation* samt *samtal* och *lyssnande* varit väsentliga för att få en förståelse för socialpedagogens upplevelse av sin roll och samverkan i skolan. Dessa begrepp har tillkommit utifrån det relationella fokuset. I detta kapitel presenteras begreppen teoretiskt för att skapa en förförståelse inför presentationen av resultat och analys i kapitel 5.

3.1 Socialpedagogen & pedagogiska relationer

I detta kapitel förklaras det som är väsentligt för analysen av socialpedagogens upplevelse av sin roll i skolan i relation till begreppen *socialpedagogen* och *pedagogiska relationer*.

Socialpedagogens huvudfokus, baserat på tidigare forskning, har presenterats i kapitel 2.1.1. Det är viktigt att känna till de uppgifter som lyfts fram i samband med socialpedagogens arbete som framför allt handlar om att se hela eleven och stötta i det sociala (Black et al, 2017), arbeta förebyggande med elever i riskzon, lyssna in elevernas behov, möta elevens hälsa och psykiska välmående samt att stötta i den akademiska och sociala utbildningen (Kyriacou, 2009).

Målet med det socialpedagogiska arbetet i skolan, skriver Anderberg (2020) är att eleven ska lyckas med sina studier. Socialpedagogen är som nämnt, ett relativt nytt yrke i skolan och som tidigare lyfts finns ett behov att sprida kunskap om deras kompetens eftersom socialpedagogernas potential i många fall inte utnyttjas i skolan idag (Eriksson-Sjö, 2011).

3.1.1 Pedagogiska relationer

Som nämnts ovan, skriver Bingham och Sidorkin (2004) om relationer och pedagogik, om hur mellanmänskliga relationer påverkar och definierar undervisning. Deras texter har ingen uttrycklig koppling till socialpedagogik, men vid förståelse för vad socialpedagogik är i skolan, som presenterats ovan, vill jag påstå att tankarna om pedagogiska relationer är av stor vikt i samband med socialpedagogik. Den pedagogiska vikten av relationsbyggande och underhållande av relationer, nämner bland andra Herman Nohl (som beskrivs i kap 2.2). Den tyska termen *Bildung*, som kan förstås som bildning, och som leder till att vi socialiseras och skapas med andra, i samband med utbildning och pedagogik, ger ett utrymme för vad socialpedagogik i skolan kan vara. Relationer kan möjliggöra stöttning och som Bingham och

Sidorkin (2004) uttrycker sig kan enbart lärande och en meningsfull utbildning nås när relationer utvecklas och förstås. Utifrån detta kan socialpedagogens roll i skolan ses som otroligt viktig, i stöttning och relationsskapande, vilket då kan möjliggöra för lärande och meningsfull utbildning. Det nämns dessutom att effektiviteten som ökat i skolan har en tendens att skada de redan sköra delarna i skolan som bland annat inbegriper utveckling av mänskliga relationer (Bingham & Sidorkin, 2004).

Något som är viktigt för att kunna skapa pedagogiska relationer, vilket behövs i en god lärandemiljö, är tid. Fölster, Morin och Renstig (2009) skriver i sin bok *Den orättvisa skolan* att tid är en central faktor för lärande. Utan tillräckligt med tid till lärande kommer ett lands utbildningssystem att underprestera. Detta samtidigt som skolan är en skattefinansierad verksamhet, där resurser inte är oändliga utan ska användas så effektivt som möjligt. Även fast tiden har stor betydelse är det sällan den mäts, kontrolleras eller analyseras och den är än mer sällan ett föremål för förbättringsarbete utifrån användningen av tiden. Fölster, Morin och Renstig (2009) konstaterar även att resurser och lärartäthet varierar mellan olika kommuner och skolor.

3.2 Interaktion & Socialisation

För att förstå vad som sker i upplevelsen av relationen mellan socialpedagog, annan skolpersonal, vårdnadshavare och framför allt med eleverna är begreppet interaktion viktigt. Sociologen Georg Simmel påstod bland annat att människan och samhället formas och socialiseras genom interaktioner mellan människor. I interaktionen skapar vi oss själva och andra (Ritzer & Stepnisky, 2018). Simmel skrev att ögonblick som utspelar sig i relationer, från triviala till betydelsefulla är interaktioner som skapar oss och samhället. De interaktioner som ibland kan verka triviala kan visa sig vara av stor vikt. I flertalet fall satte Simmel likhetstecken mellan interaktion och samhälle, och syftar till att "samhället" skapas och görs av interaktionerna som sker. Som nämnts tidigare om Nohls tyska term *Bildung*, finns likheter i synen att individens skapande och subjektivering sker genom förbindelse med andra och sig själv (Friesen, 2017) samt med Simmels syn att människor skapar sig själva och andra genom interaktion. I samspelet mellan socialpedagog och elev, kan det då ses utifrån Simmels teorier om interaktion, att både elev och socialpedagog skapar sig själva och varandra i interaktionen, vilket också skapar relationen. Interaktion och socialisation går hand i hand, när vi skapas i relationerna med varandra. Enligt Simmel socialiseras människan i interaktionen (Ritzer &

Stepnisky, 2018), att socialisera är även något som nämns som socialpedagogens roll av Kyriacou (2009).

3.3 Samtal & Lyssnande

I intervjumaterialet har det framkommit att samtal och lyssnande är viktiga delar av socialpedagogens roll i skolan. Här redogörs därför en del om begreppen samtal och lyssnande.

3.3.1 Samtal

Samtal sker i många olika former, har olika typer av uppbyggnad och genomförs i många olika situationer och styrs av olika regler. Samtal kan vara många olika saker, vanligt småprat, debatt, undervisning, intervju, bråk, försäljning, förhandling eller en diskussion om mående. Skillnaderna på de olika samtalen handlar framför allt om skillnader i roller och relationer mellan de som pratar (Nilsson & Waldemarson, 2007). Samtalet beskrivs av Nilsson och Waldemarson (2007) på följande vis:

Ett samtal kan beskrivas som en process som består av ett antal händelser eller faser som startar med hälsning och inledning, därefter avhandlas en rad ämnen och sedan följer en avslutning samt sist ett avsked. I ett vanligt samtal är gränserna förhållandevis vaga mellan dessa olika delar. (Nilsson & Waldemarson, 2007, s.99)

Nilsson och Waldemarson (2007) skriver även om det professionella samtalet som ett verktyg att nå specifika mål som att ge stöd, skapa delaktighet, hantera problem, fördela ansvar, tillrättavisa, utvärdera och kanske förmedla obehaglig information. I ett professionellt och stödjande samtal är det viktigt att man skjuter undan sina privata reaktioner, känslor, egna bekymmer och problem en stund för att kunna använda sig själv som verktyg för en annan människas skull. Dessa samtal bygger därmed främst på lyssnande och ett givande.

Kindeberg (2011) skriver om den muntliga relationen utifrån läraren och ett undervisningsperspektiv. Hon skriver att läraruppdragets kommunikativa muntliga funktion är avgörande för om läraren professionellt kan genomföra sitt samhällsuppdrag som är att påverka den nya generationens unga till humana och kunniga samhällsmedborgare. För att öka kunskapen om dialogen, som syftar till att vi ska lära tillsammans, kan inte de känslor som påverkar individen under ett samtal bortses från. För att inte bortse från känslorna som påverkar individen krävs ett större fokus på den pedagogiska retoriska dialogen. Den pedagogiska retoriska dialogen karaktäriseras av att den är social och öppen. Det är en typ av dialog som

inte förväntas bedöma utan snarare lyssna efter vad vi inte vet eller funderar över. Retorikens erkännande av känslor är här grundläggande för lärande i en undervisningssituation. Trots att det Kindeberg (2011) skriver utgår från läraren och undervisningsperspektivet är det som nämns kring lärande och den retoriska dialogen viktig. Hon lyfter fram ett perspektiv där känslor under dialogen inte går att bortse från, vilket är intressant att se på i relation till socialpedagogens roll.

3.3.2 Lyssnande

Nilsson och Waldemarson (2007) skriver att kommunikation består av två grundläggande delar, talande och lyssnande. I vår kultur framhävs ofta talande framför lyssnande och mottagande, detta trots att vi har en mun och två öron som ett turkiskt ordspråk lyder. Lyssnaren är egentligen avgörande för att kommunikationen ska ske, därför är konsten att lyssna bland det viktigaste för en bra kommunikation. Färdigheten att lyssna är framför allt av mycket stor betydelse för alla som har med människor att göra. Lyssnandet i sig sker inte av sig själv, utan det är en aktiv konstruktionsprocess som kräver energi och uppmärksamhet. Ibland kan lyssnande ses som något passivt, och förknippas med svaghet vilket gjort att en allmän syn på lyssnande är att alla kan det och att det är förhållandevis oviktigt. Men en vanlig orsak till missförstånd är bristfälligt lyssnande och det kan bland annat leda till att konflikter förvärras (Nilsson & Waldemarson, 2007). I kommunikation räcker det inte att se på lyssnande som att höra och uppfatta, för lyssnande handlar även om uppmärksamhet, engagemang och förståelse. Att lyssna handlar om att lägga märke till betoningar, tonfall, röstklang och pauser, det handlar om att använda ögonen tillsammans med öronen. Vi som människor har en tendens att sluta lyssna för vi snabbt vill veta vad personen som pratar menar och tänker istället på oss själva, vad vi vill svara och liknande. Nilsson och Waldemarson (2007) förklarar att lyssnande är en social process och inkluderar viktiga faktorer i kommunikation och i mänskliga relationer. Det handlar om att bekräfta den andre, läsa av omgivningen, definiera relation och situation, planera sitt eget tal och egna relationer och samtidigt inte fastna i problem med att förstå vad som sägs eller görs.

4. Metod

Denna kvalitativa intervjustudie är skriven utifrån syftet att försöka förstå åtta socialpedagogers upplevelse av sin yrkesroll i skolan. Med detta syfte valdes en induktiv metod eftersom det fanns en vilja att närma sig ämnet utan några förutbestämda tankar om vad som kunde anses vara viktigt. Detta induktiva arbetssätt innebär att jag begränsar mina tidigare uppfattningar, och undersöker socialpedagogens upplevelse utifrån intervjudatan. Det ger möjligheten att min bild av ämnet både kan skapas och förändras under intervjustudien, för att senare i vidare sökning av teori bredda min kunskap och förståelse för socialpedagoger i skolan.

4.1 Metodologi

Denna studie har tagit en kvalitativ ansats som utgångspunkt. I den kvalitativa metoden läggs ofta fokus på människors uppfattningar och tolkningar, och en större vikt på ord än på möjligheten att kvantifiera resultat, vilket gör den kvalitativa metoden passande för denna studie. Studien har gjorts utifrån ett hermeneutiskt synsätt med syftet att försöka förstå socialpedagogernas egna upplevelse av yrket i skolans miljö. Westlund (2019) karakteriserar hermeneutiska studier som att de berör tolkning och förståelse samt kan användas för att förmedla olika upplevelser av fenomen. Det passar därför särskilt bra när syftet är att studera informanternas egna upplevelser av något, som i detta fall att undersöka socialpedagogers egna upplevelse av sin roll och samverkan i skolan. Det hermeneutiska perspektivet ger oss en möjlighet till att skapa en ökad förståelse för ämnet som undersöks i relation till tidigare forskning.

Med ett syfte att försöka förstå yrkesrollen är den hermeneutiska ansatsen given, då det är ett perspektiv som fokuserar på förståelse och tolkning. I den tolkning som utförts möjliggjordes även, med det Westlund (2019) formulerar kring den allmänna tolkningsläran, att *lyssna* på texten, att med en öppen blick se vad som är viktigt och inte överösa texten med frågor.

4.2 Material

I följande del beskrivs mer detaljerat denna studies urval, datainsamling och bearbetning, för att beskriva tillvägagångssättet konkret och skapa förståelse för denna studies process samt vilka metodval som gjordes.

4.2.1 Kvalitativa intervjuer

I intervjustudien genomfördes åtta forskningsintervjuer. Sju av de kvalitativa intervjuerna genomfördes via videosamtal på Teams, Google Meet eller Facebook Messengers videosamtalsfunktion, och en intervju via telefonsamtal. Intervjuernas längd var mellan 30 och 60 minuter. Inför intervjuerna skickades ett informationsbrev ut (se bilaga 1), med information om det forskningsetiska samtycket, för att i början på intervjun kunna be om ett informerat samtycke att delta i intervjustudien.

4.2.1.1 Pilotintervjuer

För att börja skapa en bild och förståelse för ämnet socialpedagoger i skolan genomfördes tre öppna och djupgående pilotintervjuer. För att bättre förstå en socialpedagogs egna upplevelse av sitt yrke var det centralt att närma mig ämnet genom att försöka identifiera vad informanterna upplevde som viktigt. Pilotintervjuerna bestod av öppna frågor för att få kunskap om socialpedagogens roll i skolan och vad informanterna ansåg viktigt i samtalet. Vid detta tillfälle var frågeställningarna till studien inte bestämda, utan genom den induktiva metoden ville jag närma mig ämnet så öppet som möjligt och låta informanternas berättande styra vilken riktning arbetet skulle ha. Utifrån vad som uppfattades viktigt i pilotintervjuerna skapades en intervjumall (se bilaga 2). Denna användes för att få en djupare och bredare förståelse för hur en socialpedagog upplever sin roll och sin samverkan i skolans verksamhet. Intervjumallen fick därmed ett fokus på enskilda samtal, samarbete mellan olika kollegor, betydelsen av en socialpedagog och relationsskapandet.

4.2.1.2 Semistrukturerade intervjuer

Utifrån intervjumallen gjordes ytterligare fem intervjuer. Intervjuerna var semistrukturerade och såg därför olika ut trots att jag utgick från samma intervjumall. Ibland kom intervjuerna att få andra fokus, men i huvudsak handlade det om informanternas upplevelse av sin roll som socialpedagog i skolan. Enligt Hatch (2002) innebär en semistrukturerad intervju att forskaren kommer med förberedda guidande frågor och är öppen för att följa informanten i de olika områden som kan komma upp under intervjun. Detta för att styra resultatet i så liten utsträckning som möjligt, då deras upplevelse var det viktiga och upplevelsen kunde beröra annat än de områden som förberetts.

När alla intervjuer var genomförda började frågeställningarna växa fram, eftersom mycket av det informanterna hade berättat berörde hur de upplevde sin roll i skolan och sin samverkan

med andra. Det ledde till frågeställningarna: *Hur upplever socialpedagogen sin roll i skolan?*
Hur upplever socialpedagogen sin samverkan med andra i skolans verksamhet?

4.2.1.3 Urval

Urvalet skedde målinriktat på socialpedagoger som var yrkesverksamma i skolan. Enligt Hatch (2002) kan det urval som gjorts kallas för ett kombinerat meningsfullt urval. Detta då urvalet bestått av både *criterion samples*, ett urval utifrån kriteriet att informanterna arbetar som socialpedagog vid intervjutillfället, samt ett snöbollsurval, då informanter gett tips om kollegor eller liknande för fler intervjuer. Först togs kontakt med två socialpedagoger för pilotintervjuerna. Urvalet för dessa två skedde genom en tidigare kontakt, som jag blev introducerad för genom en artikel i dagstidningen om socialpedagoger i skolan. Utöver dessa gjorde jag en pilotintervju med socialpedagog som jag fick kontakt med genom en bekant. Urvalet för resterande fem intervjuer gjordes genom en facebookgrupp med socialpedagoger som arbetar i skolan, som jag blev introducerad för i en av pilotintervjuerna.

I frågan om urval är även avgränsning relevant, jag har avgränsat studien genom att fokusera på relationella aspekter i socialpedagogens upplevelse av sin yrkesroll. Avgränsning har dessutom gjorts genom att enbart intervjua personer som är anställda som socialpedagoger, eller har stort socialpedagogiskt inslag i sitt dagliga arbete i skolan.

4.2.1.4 Informantbeskrivning

Nedan presenteras en informantbeskrivning, för att ge förståelse för och kontext till intervjudatan som senare presenteras i resultatet och analysen i kapitel 5. För att förtydliga är alla namn fingerade för att upprätthålla konfidentialitet och anonymitet. För att förstå indelningen Liten/Mellanstor/Stor elevgrupp finns här en förklaring:

Liten elevgrupp = mindre än en elevklass, en mindre elevgrupp, <30 elever.

Mellanstor elevgrupp = mittemellan liten och stor elevgrupp.

Stor elevgrupp = ett hundratal elever, >100

Namn på informant:	Storlek på elevgrupp:	Kort beskrivning:
Hannah	Stor elevgrupp	Arbetat som socialpedagog några år, har lång erfarenhet av arbete i skolans värld och genomfört socialpedagogiska uppgifter innan hon var anställd som socialpedagog. Elevgrupp årskurs 4-6.
Louise	Stor elevgrupp	Arbetat som socialpedagog något år, har lång

		erfarenhet av behandling innan hon blev anställd i skolan som socialpedagog. Elevgrupp årskurs 7-9.
Anna	Stor elevgrupp	Arbetat som socialpedagog något år. Elevgrupp årskurs 1-6.
Rebecka	Liten elevgrupp	Arbetat som socialpedagog några år. Är placerad i mindre undervisningsgrupp men har en elevgrupp som sträcker sig mellan årskurs 7-9.
Eva	Stor elevgrupp	Arbetat snart ett år som socialpedagog. Elevgrupp gymnasieskola.
Isabell	Mellanstor elevgrupp	Arbetat snart ett år som socialpedagog. Elevgrupp förskoleklass, men framför allt med några enskilda elever.
Annette	Mellanstor elevgrupp	Arbetat några år socialpedagogiskt, också ansvarig för mellanstadiets fritidsverksamhet. Elevgrupp gäller framför allt några enskilda elever, men annars mellanstadiets fritidselever.
Lisa	Mellanstor elevgrupp	Arbetat många år som socialpedagog, även i andra verksamheter än skolan. Elevgrupp gäller främst förskoleklass, men arbetar även vid tillfällena i andra elevgrupper på skolan.

4.2.3 Bearbetning

När intervjuerna var gjorda transkriberades alla åtta intervjuer, därefter läste jag igenom transkriberingarna flertalet gånger noga och påbörjade min kodning. Under kodningen utgick jag från en hermeneutisk allmän tolkningslära och markerade sådant som tolkades sticka ut som särskilt intressant eller viktigt i informantens berättelse i varje intervju. I detta skede var jag medveten om, som Westlund (2019) skriver, att min förförståelse både kan hjälpa och stjälpa. Eftersom vi alla bär på övertygelser, fördomar och förutfattade meningar gäller det att förhålla sig till dessa under processen. Jag förhöll mig till min förförståelse under tolkningen genom att försöka läsa varje intervju med genuint nyfiken hållning. Dessutom försökte jag att inte påverkas av kunskap jag fått vid intervjutillfällena samt den tidigare forskning jag studerat. Som Westlund (2019) skriver blir vi påverkade både medvetet och omedvetet, så min förförståelse lär ha haft påverkan i tolkningen av informanternas berättande.

Jag försökte ha ett lyssnande förhållningssätt vid genomläsningen av transkriberingarna, för att som Westlund (2019) skriver låta texten tala till forskaren och inte överösa intervjudatan med frågor. Med denna inställning kan forskaren tillåta sig hamna i en oväntad riktning utan att bli bekymrad över att de ursprungliga forskningsfrågorna förbises. Jag upplevde att detta förhållningssätt i tolkning av min empiriska data gav bäst förutsättningar för att förstå vad informanterna ville berätta, vad som var viktigt och vad som var deras upplevelse.

Utifrån ovan sammanställde jag senare kodningen till kategoriseringar som gav de fyra teman som senare presenteras i kapitel 5; *arbetsuppgifter, relationsskapande, i relation till andra roller och utmaningar*. Det första temat är arbetsuppgifter, där informanternas upplevelse av sin arbetsroll presenteras. Det andra temat relationsskapande kom till eftersom det var genomgående i alla intervjuer att det fanns många enhetliga uppfattningar om relationens vikt i socialpedagogens arbete i skolan. I temat relationsskapande ryms många olika aspekter som till exempel samtal och lyssnande. I relation till andra roller är ett tema för att beskriva socialpedagogernas upplevelse av sin roll i samverkan med andra i skolans verksamhet. I det sista temat, utmaningar, har det sammanställts delar av yrkesrollen som informanterna upplevt vara utmanande i samverkan med andra.

4.3 Metoddiskussion

Nedan följer en metoddiskussion kring de val som gjorts i studien, vilka etiska aspekter som tagits hänsyn till samt en diskussion om kvalitetskriterier i relation till studien.

4.3.1 Metodval

För att vara transparent med min forskningsprocess vill jag här tydliggöra att min förförståelse innan denna studie var begränsad, jag hade ingen direkt förkunskap om socialpedagoger i skolan. Min bild av yrket var att de troligen arbetade med att stödja elever och hjälpa till med det sociala i skolan. Jag tänkte även, utifrån att jag tidigare inte hört talas om yrket, att det borde vara ett relativt nytt yrke i skolan. Vad de sociala aspekterna i skolan innebar hade jag ingen tydlig uppfattning om, och började därför min undersökning med få förkunskaper. Detta passade sig bra eftersom jag då kunde närma mig ämnet utan för många antaganden och förutfattade meningar.

Utifrån min forskarroll och de förkunskaper jag har med mig in i denna studie är det också viktigt att tillägga att min tolkning troligen påverkat vilket fokus undersökning fått. Om en annan forskare läst intervjumaterialet är det inte säkert att den hade identifierat samma viktiga aspekter som jag. Detta eftersom vi, som nämnts, alla har olika förkunskaper och antaganden. Jag har i min tolkning försökt vara medveten om min forskarroll och vad jag har med mig in i studien, och därmed försökt läsa intervjumaterialet öppet och nyfiket. Mina förkunskaper på ämnet har jag varit transparent med och jag har försökt se mig själv som en resurs i analysprocessen och forskningsarbetet.

Sju intervjuer skedde på olika digitala plattformar, framför allt med hänsyn till corona-pandemin, samt en intervju skedde via telefonsamtal. Elektroniska intervjuer kan genomföras både "simultaneously", där intervjuare och informant har ett samtal samtidigt, eller "asynchronous", asynkront där intervjuare och informant deltar i intervjun vid olika tillfällen (Parvaresh-Masoud & Varaei, 2018). I de digitala intervjuer jag genomförde deltog jag, intervjuare och informant samtidigt. Att genomföra en intervju utan att mötas fysiskt innebär både för- och nackdelar. Parvaresh-Masoud och Varaei (2018) skriver att en fördel med digitala intervjuer är att ha möjlighet att intervjua personer som är svåra att nå eller befinner sig långt bort. En utmaning med digitala intervjuer är att det finns risk för tekniska problem, till exempel att internetuppkoppling inte fungerar. Detta kan störa både möjligheten att genomföra intervjun samt kan störa under samtalet om det ibland är svårt att uppfatta vad en informant säger. Hur interaktionen fungerar i videosamtal är också intressant då jag till exempel upplevde det som något svårt att identifiera rytmen i samtalen stundvis, vilket ibland ledde till problem med avbrytningar. Det som dock fungerade över förväntan i mina intervjuer var själva intervjun. Jag trodde att ett videosamtal skulle begränsa möjligheten att lyssna mellan raderna och se icke-verbal kommunikation, men det fungerade utan problem. Att genomföra digitala intervjuer via videosamtal passade bra i denna studie då informanternas berättelse och upplevelse hade möjlighet att komma fram.

I denna studie intervjuas bara kvinnliga socialpedagoger. Detta var inget medvetet val, men det visade sig att dessa åtta personer var relevanta, utifrån syftet, och hade en vilja att delta. Det går inte att utesluta att studien hade fångat andra upplevelser med ett annat urval, där det även fanns män med. Oavsett kön hade givetvis andra informanter bidragit med andra erfarenheter och tankar.

4.3.2 Etiska aspekter

Med tanke på de etiska aspekter i denna typ av studie är det viktigt att bland annat reflektera kring anonymitet och konfidentialitet. Eftersom informanterna berättar om sina arbetsplatser, arbetsroller och delar information som skulle kunna göra att någon kan identifiera deras medverkan, har jag varit mycket nog med att ingen information om namn, kommun, stad eller skolan framkommit i uppsatsen. Detta har varit viktigt utifrån vetenskapsrådets (Vetenskapsrådet, 2017) etiska riktlinje om att sträva efter att min forskning inte ska skada någon. Hade det framkommit information i min studie som går att koppla till någon specifik person och dess chef eller liknande reagerar, kan det leda till skada för informanten. Det är dessutom viktigt för innehållets kvalitet att informanterna kan vara säkra på att det de säger inte kan kopplas till vem de är detta för att säkerställa att de kan berätta om sina upplevelser utan att vara oroad för konsekvenser. När det handlar om någons arbetsplats är det viktigt att de ska våga vara ärliga utan att behöva ställas till svars för deras berättelse. Dessutom eftersom det finns relativt få socialpedagoger i skolan, kan det vara enklare att identifiera någon om inte anonymisering och konfidentialitet sker på rätt sätt. I mitt genomförande av intervjustudien fick alla deltagare ge sitt informerade samtycke till deltagande, enligt forskningsetiska riktlinjer (Vetenskapsrådet, 2021). Innan intervjun genomfördes skickades därför ett informationsbrev (se bilaga 1) ut, för att de i början av intervjun skulle kunna ge sitt informerade samtycke att delta. I intervjuerna kom det även upp exempel med specifika elever och olika typer av problematik, det har varit viktigt att det inte ska gå att identifiera någon i denna studie, varken elev eller socialpedagog.

I urvalet av socialpedagoger i facebookgruppen, som nämnts tidigare, kan övriga socialpedagoger kanske identifiera några stycken som visat intresse för studien. Men all kommunikation om faktiskt deltagande skedde privat och eftersom namnen är fingerade menar jag att det inte finns någon överhängande risk att de medverkande kan bli identifierade.

4.3.3 Kvalitetskriterier

För att diskutera denna studies kvalitet använder jag mig av följande kriterier; *överförbarhet* och *validitet*, som Fejes och Thornberg (2019) nämner som kvalitetskriterier i kvalitativ forskning.

Fejes och Thornberg (2019) skriver om kvalitetskriteriet *överförbarhet*. Detta kvalitetskriterium används för att se om resultat som presenteras kan ge en indikation på vad som skulle kunna hända i en annan liknande situation. Om resultatet är överförbart till en annan situation. Eftersom materialet i denna studie är rikt, socialpedagoger från olika platser i landet intervjuas och deras uppfattning av sin roll får ta stor plats, skulle resultatet kunna ses ge en indikation på hur en annan socialpedagog upplever sin roll i skolan. Utifrån de resultat denna studie bidrar med, menar jag att liknande resultat hade gått att urskilja med ett antal andra socialpedagoger, med liknande förutsättningar. Det är dock viktigt att påtala att resultaten i denna studie inte har någon generell generaliserbarhet, eftersom det är en kvalitativ studie. Det går inte att urskilja några generella sanningar ur materialet, dock kan informanternas sanningar och verklighet presenteras. Deras berättelse om sin upplevelse i rollen som socialpedagog i skolan, ger oss viktig information i relation till syftet

Validitet är ett begrepp som kommer från den kvantitativa forskningen men används av både kvalitativa och kvantitativa forskare (Fejes & Thornberg, 2019). Med validitet menas i vilken utsträckning de metoder som används och den forskning som görs verkligen undersöker det som är tänkt att undersökas. Då syftet att förstå socialpedagogens upplevelse av sin roll i skolan går igen i alla delar av forskningsprocessen och uppsatsen, kan det ses att denna studie i hög utsträckning använde metoder som passar syftet och undersöker det som är tänkt. Allt utgår från socialpedagogens upplevelse, och med öppna semistrukturerade forskningsintervjuer fick deras upplevelse stå i fokus. Jag menar att de metoder som används och den forskning som utförs i hög grad undersöker det som är tänkt att undersökas. Det som är tänkt att undersökas ligger i fokus i arbetets alla delar, från pilotintervjuer och en induktiv metod, till sökning av tidigare forskning och teorier. Arbetets delar och studien utgår från syftet att undersöka åtta socialpedagogers upplevelse av sin roll i skolan.

5. Resultat & Analys

Vid analysen av intervjudatan framkom fyra huvudteman som är relevanta utifrån syftet att försöka förstå socialpedagogens upplevelse av sin roll och samverkan i skolan. Utifrån dessa teman skapades den relationella utgångspunkten i materialet då intervjudatan i stort fokuserar på sociala aspekter inom relationer. I avsnittet 5.1, presenteras två teman som identifierats: *arbetsrollen* och *relationsskapande*. Samt i avsnitt 5.1 presenteras två andra teman: *I relation med andra roller* och *Utmaningar*.

5.1 Socialpedagogens roll

I socialpedagogens roll ingår två teman: *arbetsrollen* och *relationsskapandet*. Dessa innehåller information och analys av arbetsuppgifter, analys av hur relationer skapas och vidmakthålls och analys av sådant som informanterna upplever som viktigt.

5.1.1 Arbetsrollen

Informanternas upplevelse av den egna rollen som socialpedagog i skolan är att rollen rymmer många sociala aspekter. Det framkommer även i flertalet intervjuer att de uppfattar sig ha en relativt ny yrkesroll men att arbetsuppgifterna har funnits tidigare fast då i andra former. I intervjumaterialet är det tydligt att arbetsrollen skiljer sig mycket beroende på skola och kommun och att det finns en stor variation inom yrket socialpedagog. Louise beskriver till exempel att rollen handlar mycket om det sociala och att vara en extra vuxen med tid att fånga upp eleverna. Lisa berättar att det är ett ostrukturerat arbete i grunden och att en som socialpedagog får skapa sin egen struktur. Att det finns så olika uppfattningar om arbetsrollen och uppgifterna kan ha att göra med att det är ett relativt nytt yrke i skolan och därmed är det svårt att veta hur en socialpedagog används som bäst. Kopplat till det Eriksson-Sjöo (2011) skriver om behovet av information till skolledningar om vilken kompetens socialpedagogen har, kan kanske förklara varför arbetsbeskrivningar och uppgifter skiljer sig åt. Det finns inte en generell uppfattning om vad en socialpedagog kan bidra med.

För att visa på variationen lyfts här fram exempel från informanternas arbetsuppgifter: Lisa berättar att arbetsuppgifterna fokuserar på sociala faktorer i till exempel möten med föräldrar och elever, samt att uppmärksamma grupperingar. Annette menar på att man som socialpedagog arbetar med en tidig socialiseringsprocess, i ett möte med unga elever finns där möjlighet att

stötta upp i socialisationen. Där finns dessutom potential att arbeta på djupet, men en del av arbetsrollen innebär också att stundvis vara resurspedagog. Hon är inte nöjd med upplägget utan skulle vilja jobba mer socialpedagogiskt, med ett större fokus på de sociala faktorerna framför att till exempel vara ett stöd i undervisningen. Isabell beskriver sig som något av en allt i allo men att hon anstränger sig för att skapa relationer även med dem hon inte arbetar nära. Hennes arbetsuppgifter inkluderar också att vara resurs till en elev och hon beskriver att hon ser sig som socialpedagog/elevassistent/resurs/fritidspedagog/lärare. Eva är involverad i elevhälsan, upplever sig som ett socialt stöd och är i många fall en mellanhand som skickar vidare elever vid behov till, exempelvis ungdomsmottagningen eller skolpsykologen. Rebecka har ansvar för en mindre undervisningsgrupp med elever som inte kan gå i sin ordinarie klass. Hon upplever sin roll som viktig för att lärande ska ske. Om hon inte prioriterar det sociala i klassrummet blir det sällan något arbete gjort på lektionerna. Louise är en del av elevhälsan på sin skola och hon arbetar med värdegrundsarbete, frånvaroutredningar och kränkingsutredningar. Hon upplever sig ha stor betydelse för de elever som behöver hennes stöd, hon sa följande i intervjun:

Vikten av det asså jag skulle säga att eh jag har vatt här i snart två år o jag skulle nog säga att jag har en åtta ungdomar som hade varit hade varit nån helt annanstans i livet om de inte hade haft samtal med mig.

I Intervjun med Louise framgår det att hon möter elever med svår problematik som behöver mycket socialt stöd. Att hon säger att åtta ungdomar troligtvis hade varit någon helt annanstans i livet utan samtal med henne tolkar jag som att hennes arbete är av stor betydelse. Samtal med Louise har gett ungdomarna stöd utifrån deras behov, vilket lett till att de inte hamnat i en så svår situation som de kanske hade gjort utan Louise stöd.

Några socialpedagoger nämner att de upplever att de kan arbeta mer långsiktigt och djupgående än till exempel elevassistenter. Detta går att ses i relation till det Bingham och Sidorkin (2004) skriver om, med ett arbete och fokus på mänskliga relationer finns möjligheten att gå till botten med problem, och därmed kan man arbeta djupt och långsiktigt. Både Isabell och Lisa upplevde att rollen gör det möjligt att jobba långsiktigt och på djupet istället för med olika typer av quick fixes. Isabell berättar:

Jag känner att jag kan påverka på djupet. Många som jobbar som resurser eller elevassistenter just specifikt på skolor är ju skitduktiga på det här 'släckabränderarbetet'.. eh och det ser vi vi har några sånna på vår skola som alla ungar känner de och de går ut på skolgården och alla kommer och dem är de kan ta de här ungarna som är tuffa men man gör det för en kort stund. Det här har vi, här känner vi att vi har skolläningen med oss att vi har fått hjälp vi gör ju det på djupet nu.

Isabell känner att skolledningen ser betydelsen av att arbeta på djupet med olika problem, att det inte räcker med ett kortsiktigt "släcka- bränder- arbete". Jag tolkar det som att denna skola ser möjligheterna med det socialpedagogiska arbetet. Isabell berättar att skolledningen prioriterar stödjande resurser, för att de ska kunna arbeta på djupet även om hon senare i intervjun berättar att resurserna är begränsade, vilket betyder att de får göra så gott de kan med det stöd de har hos skolledningen.

Som nämns tidigare har olika rapporter från FHM (2019) och BRIS (2019) påvisat en ökning av stress och psykisk ohälsa bland unga. Även detta framkom i intervjudatan. I intervjun med Louise berättar hon att hon upplever elever i skolan idag som väldigt stressade. I denna fråga ser hon att skolan har en stor uppgift att lära eleverna att ta vara på sig själva, att vila och inse sitt eget värde oavsett olika prestationer som betyg eller provresultat. Louise ser även att behovet av att prata om sin hälsa och att ta tag i sitt mående har ökat samtidigt som hon har identifierat en ökning av stress bland eleverna i skolan.

Asså att ungdomar idag upplever mer stress än vad man gjorde för kanske tio år sen asså de har alldeles för höga förväntningar på sig själv, ehh och det e ju allt det här den klassiska grejen sociala medier o internet och såhär ehmm och jag tror att det handlar väldigt mycket om det de växer upp med idag den här generationen att du kan aldrig va en bra människa ifall du inte har höga betyg eller tjänar mycket pengar eller e snygg ehh och den asså den e allvarigare påverkan än faktiskt vad många människor ute i samhället tror.

Louise berättar om sina tankar kring elevernas stress, att allt måste vara perfekt för annars kan du inte vara en bra människa. Att leva med de kraven menar hon leder med största sannolikhet till stress och press och som Louise säger har det troligen en större påverkan än vad en kan tro. Louise påtalar senare hur viktig skolans roll och ansvar är i detta. Det är därför hon arbetar mycket med att lära eleverna hitta sitt eget värde bortom prestationer.

I frågor kring vad det kan ge att ha en socialpedagog i skolan framkom framför allt att när eleverna mår bra så underlättas allt annat. Hannah beskriver det såhär: *"Ja men det är klart asså mår barnet bra asså psykiskt psykologiskt eller vad det heter ja psykiskt, då är det ju klart att allting underlättar."* Genom att koppla detta till socialpedagogens mål, att få elever att lyckas i sina studier (Anderberg, 2020), kan harmoniska elever ses som ett steg på vägen. Syftet är att se till att barnen mår bra och att det kan ge positiva följder som främja annat.

5.1.2 Relationsskapande

Genomgående i intervjuerna framkommer att en stor del av socialpedagogens upplevelse av sin roll i skolan är att skapa och underhålla relationer. Under flertalet intervjuer kommer ordet *relationsskapande* upp i flera sammanhang och verkar framför allt innefatta tillgänglighet för elever och lärare, att vara synlig och se eleverna. En informant beskriver till exempel att hon prioriterar relationsbyggandet eftersom om eleverna inte får sagt det de har på hjärtat blir det inget gjort i klassrummet. Andra nämner att utan relationer hade inte arbetet fungerat, att genom relationer så skapar de förtroende och respekt. Nedanstående citat illustrerar hur informanten Rebecka ser på relationsskapande:

Det jag tycker är absolut viktigast är relationsskapandet för att kunna motivera och liksom guida de åt rätt håll och inte bara de som är omotiverade utan alla eleverna behöver någon som ser de och möter de där de är liksom.

Det tydliggörs i detta citat att rollen handlar om att skapa relationer med alla, inte bara elever som verkar behöva det. Hon upplever att alla elever behöver någon som ser dem och möter dem där de är, vilket överensstämmer med Bingham och Sidorkins (2004) samt Nohls (Friesen, 2017) teorier om att den pedagogiska relationen möjliggör ett meningsfullt lärande och att skapa sig själv med andra.

Relationsskapandet sker genom att vara ute bland eleverna och där vara tillgänglig och synlig. I intervju med Hannah, Rebecka och Lisa beskrivs tillgänglighet som ett sätt att bygga relationer och skapa förtroende. Tillgänglighet för informanterna innebär att de försöker vara ute bland eleverna så mycket som möjligt, något som Bingham och Sidorkins (2004) beskriver i sina teorier om pedagogiska relationer. Att vara ute bland eleverna är ett sätt att skapa och utveckla de mellanmänskliga relationer vilket man menar i längden leder till lärande samt möjliggör socialpedagogens arbete. Vikten av tillgänglighet går även att se i Anderbergs (2020) formulering av socialpedagogens mål, att stötta elever att lyckas i sina studier. Finns socialpedagogen på plats där eleverna är finns möjligheten att se vad som behövs stötts upp i både den akademiska och sociala utbildningen, något som Kyriacou (2009) skriver är socialpedagogens uppgift.

Socialpedagogen är med i skapandet av dessa viktiga relationer och kan bidra till det meningsfulla lärande som uppnås genom att vara tillgängliga och då kunna "fånga" eleverna. Detta uttryck förekommer i flertalet intervjuer, och kan ses vara ett sätt att arbeta med de

pedagogiska relationer som Bingham och Sidorkin pratar om, för att säkerställa en lärandemiljö där eleverna kan känna sig trygga och stöttade. Formuleringen att *fånga* elever nämns i många intervjuer och skulle kunna kopplas till det Kyriacou (2009) skriver om uppgiften att säkerställa att elever upplever inkludering och delaktighet och att man måste se till att barnet är trygg i sociala situationer. Det verkar vara viktigt för socialpedagogen att *fånga* barn. En tolkning av detta är, med utgångspunkt i socialpedagogens uppgift (utifrån Eriksson-Sjöo, 2011), att *fånga* elever innebär att hjälpa dem som är på väg in i utanförskap, marginalisering eller elever som riskerar att hamna där.

Socialpedagogerna beskriver olika saker som är viktiga i deras roll för att skapa relationer. Det är viktigt med social kompetens, att möta och läsa av elever på individnivå, arbeta fördomsfritt, icke-dömande samt att inte bedöma eleven. Det uppkommer även i Hannah, Annettes och Evas intervjuer att deras upplevelse är att det är viktigt att de inte bedömer elever på det sätt lärarna gör. Att vara en vuxen som inte bedömer tänker de skapar trygghet för eleverna, att de kan se mer "gråzon" än "svart och vitt" och kan i den situationen stötta och motivera. Detta är delar som även Kyriacou (2009) skriver om i socialpedagogens uppgifter vad gäller att lyssna in elevens behov och bemöta elevens hälsa och psykiska välmående. Lisa beskriver mötet med eleven som att fånga och lyssna in:

Det e ju det här att fånga och lyssna in.. jag tror jag ser ett jag tror det är att jag ser och lyssnar verkligen på eleven för jag tycker det är en otroligt viktigt.. jag går in på deras nivå och jag kollar ... jag tror jag vågar ställa de där frågorna som folk oftast inte vågar.

Som socialpedagog verkar Lisa vara väldigt medveten om att genom att "gå in på deras nivå" så möjliggörs relationen, det skapas en situation som införlivar trygghet. Socialpedagogen är inlyssnande både genom att aktivt verkligen se och lyssna till eleven, samt att kanske ställa de frågor som andra inte vågar. Dessa frågor kan göra att eleven känner sig sedd på ett nytt sätt, eller kan uppmärksamma sådant som tidigare inte var känt.

Det kom även fram i Rebecka och Evas intervjuer att kontakten med eleverna är viktig och att den inte bara behöver ske vid fysiska möten.. Den kan ske på telefonen, via sms, snapchat och instagram och på de digitala plattformar eleverna befinner sig på. Anderberg (2020) skriver om att socialpedagogik är pedagogik i dess vidaste form, det ska finnas ett holistiskt perspektiv på individer och deras olika sociala kontexter. Att möta eleverna genom att kontakta dem på deras plattformar är att sätta sig in i deras sociala kontext samt att utgå från den socialpedagogiska

uppgiften som bland andra Black, et al (2017) skriver är viktigt - att se hela individen, se hela eleven.

5.1.2.1 Samtal och lyssnande

Genomgående i intervjuerna är uppfattningen att samtalet, både som metod att skapa relationer och som sätt att kommunicera i arbetsrollen, en viktig social faktor i relationsskapandet. I alla intervjuer nämns att samtal sker på olika sätt; i korridorer, på kontor, på rasten och liknande. Framför allt handlar det om informella samtal, med huvudsyftet att låta barnen prata utifrån deras behov. Socialpedagogen är då en vuxen att bolla tankar och åsikter med och detta sker både i klassrum och enskilt. Eva berättar att samtalen kan beröra både enkla och allvarliga ämnen, när hon beskriver hur hon introducerat sig för klasser i början av läsåret:

Tydliggöra för alla vad jag gör, att jag har tystnadsplikt att jag är en person som finns tillgänglig för tuffa samtal och för bara liksom 'vad gjorde du i helgen' samtal ehm och kunna stötta upp och eftersom jag då får redan den, en relation till väldigt många elever naturligt är jag också den de kan komma till när någonting känns tufft eller de behöver stöd och hjälp.

Eva berättar att samtal kan beröra allt från vad eleven har gjort i helgen till mer allvarliga saker. Utifrån det som presenteras i kap 3.2, om interaktion och socialisation, kan samtal som verkar triviala som "vad har du gjort i helgen"- samtal vara betydelsefulla eftersom det skapar relation och förtroende som ger förutsättningar för mer allvarliga samtal senare (Ritzer & Stepnisky, 2018). De triviala samtalen kan vid en första anblick ses som obetydligt, men kan ha större betydelse än vad man anar. Precis som Eva förklarar att interaktion som kan ses som obetydlig, ändå leder till ett skapat förtroende. Samtalen, oavsett vad de handlar om och hur de ser ut, verkar därmed vara relationsskapande.

Utifrån informanternas upplevelse är det viktigt att möta eleverna där de befinner sig känslomässigt och inte enbart där de befinner sig inlärningsmässigt/kunskapsmässigt. Samtalen bygger på förtroende. Det professionella och stödjande samtalet, som nämns i kap 3.3.1, liknar den typ av samtal som beskrivs av de intervjuade socialpedagogerna i studien. Det är framför allt syftet med samtalet som har likheter, som till exempel att ge stöd, skapa delaktighet och att hantera problem (Nilsson & Waldemarsson, 2007).

Kindeberg (2011) skriver om den pedagogiska retoriska dialogens erkännande av känslor som grundläggande för lärande i en undervisningssituation, att i dialogen är det viktigt att inte bortse från de känslor som uppkommer i samtalet. Socialpedagogen möter eleven i en dialog och

bortser inte från de känslor som påverkar samtalet. Det är ett öppet samtal, ett samtal utifrån elevens behov och stänger därför inte ute aspekter som känslor. Det är dessutom ett samtal utan bedömning, vilket informanterna har nämnt de upplever leder till trygghet för eleverna.

Lyssnandet verkar viktigt för socialpedagogerna och kom upp i intervjumaterialet flertalet gånger. Socialpedagogerna upplever lyssnandet som avgörande för att bekräfta eleverna och som en metod att få eleverna att känna sig sedda och hörda. Lisa, Isabell och Eva tar framför allt upp att lyssnandet handlar om att vänta in, hålla med och bekräfta eleven. Även Anna pratar om vikten av bekräftande av eleven, att vara närvarande och lugn i samtal och lyssnandet. Att bekräfta i lyssnandet är något Nilsson och Waldemarsson (2007) lyfter som viktigt. Lyssnandet är en social process som innebär mer än att höra och uppfatta information. Informanternas upplevelse av lyssnandet visar på den sociala process Nilsson och Waldemarsson nämner, att utöver lyssnandet ska bekräftelse av den som pratar ske. Lyssnandet är inget som sker i sig självt utan det är en konstruktionsprocess som kräver energi och uppmärksamhet, för att skapa det som Anna beskriver som så viktigt, att vara närvarande och lugn i samtalet.

Upplevelsen av vad samtalen leder till är bland annat att skolan får lite koll på hur eleven mår och samtalen kan användas som redskap för att eleven ska komma vidare i sitt mående. Eva beskriver även att samtalen leder till ett förtroende för vuxenvärlden, att det stärker eleverna, deras självkänsla och självförtroende. Rebecka berättar att i hennes fall leder samtalen till ångest släpp, att lugna ner och att avdramatisera.

5.1.3 Sammanfattning

Frågan om socialpedagogernas upplevelse av sin roll i skolan är bred och inkluderar många delar. Trots att upplevelserna av arbetsrollen skiljer sig och arbetsbeskrivningar varierar, finns de underliggande socialpedagogiska uppgifterna tydligt i rollen socialpedagog i skolan; att stötta eleverna, se hela eleverna och arbeta med målet att eleven ska lyckas i sina studier (Anderberg, 2020). Några av ovan presenterade metoder som tillgänglighet, synlighet, att fånga och se elever, att vara en vuxen som inte bedömer, kontakt med eleverna på deras villkor, samt vilken roll eller ansvar skolan har i den ökade stressen, är alla arbetsuppgifter som på ett eller annat sätt har med relationsskapande att göra. Goda relationer är enligt informanterna grunden för att kunna arbeta socialpedagogiskt i skolan. Detta i relation till Bingham och Sidorkins

(2004) resonemang om att relationerna är av stor vikt för lärande och meningsfull utbildning. Det socialpedagogerna gör i sitt relationsskapande är att skapa förutsättningar för ett meningsfullt lärande för eleverna.

5.2 Socialpedagogens samverkan med andra

Inom detta avsnitt, Socialpedagogens samverkan med andra, presenteras temana *i relation till andra roller och utmaningar*. Dessa teman innehåller information kring socialpedagogens upplevelse av sin samverkan med elever, vårdnadshavare och annan skolpersonal samt vilka utmaningar som finns.

5.2.1 I relation till andra roller

I intervjudatan framgår hur socialpedagogen upplever sin samverkan med andra roller i skolans verksamhet. Louise och Hannah beskriver det som att socialpedagogens roll är att avlasta mentoreterna/lärarna, vara lärarnas förlängda arm och dela uppdrag och bekymmer med en annan vuxen. Hannah upplever att det finns bra stöttning bland hennes kollegor. Socialpedagogen har ett lite annat synsätt än vissa kollegor, mer analytiskt, fördomsfritt och kan ställa andra frågor och bjuda in fler perspektiv. Det framkom i intervjuerna med Lisa, Annette, Anna och Rebecka att de upplever sig ha ett annat synsätt som socialpedagog än andra i skolans verksamhet. Framför allt beskrivs detta synsätt som mer analytiskt eller fördomsfritt, att de tänker och försöker skapa sig en helhetsbild av elever och situationer. Detta kan kopplas till den holistiska synen på eleven som Anderberg (2020) beskriver att socialpedagogen har. Då ser man till elevernas olika sociala kontexter där omsorg, uppfostran, socialisation och lärande är oskiljbara, vilket skapar en helhetsbild av eleven som ger socialpedagogen ett annat perspektiv. Lisa berättar:

Jag tänker många gånger att mitt jobb är ju också att gentemot personalen att när man sitter pratar om vissa saker det hamnar jag också i givetvis, jag har ju också tankar och tycker och sånt det gör ju alla liksom men jag tror att det är bra att försöka att 'varför tror du det blev så, tror du det finns en anledning till att man hamnade i den situationen', eller a 'vi vet inte vad som händer i hemmet, vi vet inte vad som har påverkat' och det.

Det Lisa beskriver är att alla har förutfattade meningar, även hon som socialpedagog, men att det finns en medvetenhet hos henne kring sådana tankar. Detta gör att hon därmed kan försöka ställa frågor som ifrågasätter förutfattade meningar och antaganden, och som i sin tur ger en helhetsbild när de sociala kontexterna inkluderas.

I intervjun med Annette berättar hon att hon upplever ett bra samarbete med andra roller, att de har olika infallsvinklar på problem och att de kan komplettera varandra. Det är dock inte alltid samarbetet fungerar optimalt, och i de flesta fall säger sig socialpedagogerna vara beroende av samarbetet med sina kollegor för att se eleverna. När det handlar om stora elevgrupper är det svårt för en socialpedagog att uppmärksamma och se alla elever som har behov av stöd, och där är relationen till de andra rollerna i skolan viktig. I samarbetet och samverkan med andra roller kan koppling ses med Simmels teorier om interaktion och socialisation, att människan och samhället formas och socialiseras genom interaktioner mellan människor. I interaktionen skapar vi oss själva och andra (Ritzer & Stepnisky, 2018) Annette berättar om sin upplevelse av att komma med ett lite annat perspektiv än sina kollegor:

Det märker jag ju främst i personalgruppen när det uppstår problem eller förändringar i eh på arbetsplatsen att många av mina kollegor kan bli rädda eller arga eller ja frustrerade medan jag då kanske kan se möjligheter och dämpa det svarta.

Annette har i sin socialpedagogiska syn ett mer förstående och möjlighetsfokuserat perspektiv än sina kollegor. Det kan tolkas utifrån intervjun att många av hennes kollegor kan ha svårt för förändring och snarare ser hinder än möjligheter, vilket ger Annette ett kompletterande synsätt som berikar i relation till sina kollegor. I interaktionen skapar vi oss själva och andra, där olika typer av roller kan skapas. Detta är ett exempel på Annettes roll i samverkan med andra, hon lyfter fram möjligheter. Dessutom berättar Lisa kring socialpedagogens perspektiv, att både personal och elever ofta vänder sig till henne när det har hänt något, eftersom många säger att hon ser situationer med lite andra ögon: *“så det e egentligen handledning både av elever och lärare och fritidspersonal även föräldrar”*. Det skulle därmed kunna tolkas att de olika personalgrupperna har socialiserats i sin interaktion, de har skapat sina normer och roller att arbeta utefter, där de förstått att socialpedagogen kan komma med ett annat perspektiv och därmed skapas situationer som Lisa beskriver som handledning även av lärare, fritidspersonal, föräldrar utöver eleverna.

En annan aspekt av samverkan med annan personal är när socialpedagogen behöver stöd i sitt arbete med eleverna. Hannah berättar om arbetet med vissa elever där hon behöver stöttning från sina kollegor:

Sen e det ju såklart det är alltid elever som man tänker att dig skulle jag bara vilja ta hem för man tänker att man vet eller man tror kanske att det blir mycket bättre men så är det ju överallt ehh och

då tycker jag det är extra bra och viktigt att man pratar om det så att man inte går med den här oron själv.

Hon menar att det är särskilt viktigt att få prata med sina kollegor om oron för vissa elever. Även om hon har en vilja att ta hem en elev och bara ta hand om hen vet hon att det inte nödvändigtvis skulle göra situationen bättre. Hon har insikten att genom att prata om dessa känslor med en kollega kan hon dela oron och få stöttning.

I samverkan med vårdnadshavare tänker Lisa om elevernas inkludering, att föräldrar inte riktigt har förståelse för helheten och hur skolan arbetar:

Jag tror många gånger att föräldrar förstår inte hur mycket skolan jobbar med och hur mycket de gör eh och man förstår nog inte heller själva helheten av hur viktigt det är att passa in i gruppen för sen ska du passa in i samhället om man säger så. Eh o hur svårt det är den processen i sig.

Lisa upplever att föräldrarna inte verkar förstå hur viktigt det är att elever passar in i gruppen för att undvika utanförskap senare i samhället. Socialpedagogen kan ge eleverna verktyg och redskap, som en del av den sociala utbildningen, vilket lär eleverna hur de kan bli accepterade och smälta in. Detta är en del av socialpedagogens uppgifter att arbeta inkluderande, och utan vårdnadshavarens förståelse kan det vara svårt att visa på betydelsen av delaktighet. Socialpedagogerna nämner dock även att de upplever att föräldrar och lärare känner en enorm trygghet när de vet att en socialpedagog har lite koll på elevens mående.

5.2.2 Utmaningar

Under intervjuerna framkom även att det finns en del utmaningar i yrkesrollen som har koppling till socialpedagogens samverkan med andra. Flera för fram att det inte finns någon tydlig arbetsbeskrivning. Denna brist på arbetsbeskrivning skapar en väldigt fri roll som i vissa fall kan vara svår att integrera i organisationen. Dock kan det också möjliggöra för flexibilitet och anpassning av arbetsrollen efter skolans behov. Dessutom eftersom det inte är ett särskilt etablerat yrke, kan det göra det svårt att stå upp för det socialpedagogiska perspektivet även om det genomsyrar synsättet. Rebecka berättar:

Jag har varit dålig på att stå på mig själv och min roll som socialpedagog eh så det har ju vatt lite allt möjligt sen har väl det, det genomsyrar ju hela mig tänker jag i alla fall i allt i vilket jobb jag än gör.

Hon menar att det har varit svårt för henne att stå på sig i sin yrkesutövning och att det då har lett till att hennes arbetsroll blivit lite annan än helt socialpedagogisk. Dock

använder hon sig av det socialpedagogiska tänket i vilken uppgift hon än utför. Återigen betonas att socialpedagogen har mer av en helhetssyn vilket märks i de flesta arbetsuppgifter. Risken är stor att socialpedagogen blir använd som till exempel resurspedagog i klassrummet istället för att arbeta fullt ut som socialpedagog. Detta upplevs som en utmaning och ett problem för skolan. Socialpedagogen har blivit anställd av en anledning - att det finns behov av en extra resurs i det sociala för eleverna, och skolan förlorar den resurs de faktiskt efterfrågat. Hannah pratar också om utmaningen vad gäller att användas som resurs eller elevassistent:

Men sen är det ju att uppgifterna varierar och med det menar jag att i vissa tjänster kan man läsa sig till en när man läser vad det är de söker så söker de resurspedagoger asså elevassistenter ehh och det är där jag tycker att där missar man lite för att och absolut jag har själv jobbat som resurspedagog och tycker det är jättebra men eh just sociala socialpedagogen handlar mer om det sociala och ska liksom hjälpa till med lite mer annat än undervisningen.

Hannah uppfattar att de socialpedagogiska tjänsterna har stor variation, vilket leder till en utmaning i relation till andra eftersom det blir svårt att veta vad man kan förvänta sig av en socialpedagog. När socialpedagogen används mer i klassrummet förlorar skolan den sociala resurs som behövs. Dessutom utmanar det möjligheten att en generell uppfattning skapas, när socialpedagogerna används på så varierande sätt.

I arbetet med eleverna upplevs tid som en utmaning, att tiden inte räcker till för att se och finnas där för elever. I kapitel 3.1.2 lyfts aspekten av tid som viktig för lärande (Fölster, et al. 2009). Tiden i skolan är betydelsefull för elevernas lärande, samtidigt måste skolan planeras och effektiviseras eftersom en skattefinansierad verksamhet inte har oändliga resurser. Detta gör, som vi kan se i Isabells intervju att tiden, utrymmet att möta eleven blir begränsad. Hon berättar:

Det upplever jag att många vuxna i skolan inte kan eller om det e tiden, att man att tiden finns inte, tiden finns inte till samtalen och lyssna in utan man bara agerar... och där tror jag det e en jättebrist och där tror jag vi behövs socialpedagoger.

Isabell upplever att tiden inte finns för till exempel samtal med eleverna, vilket blir en utmaning i arbetet med eleverna. Hon berättar i sammanhanget om varför socialpedagoger behövs i skolan, att det finns en brist på tid i skolan som försvårar för alla verkamma yrkesroller i skolan. Hon menar att socialpedagoger behövs som resurs för eleverna, men att brist på tid är en utmaning.

Ytterligare utmaningar som upplevs är att det är svårt att nå elever som inte vill ha stöd men som är i behov av det, samt att det är svårt och jobbigt att prioritera bland eleverna. Detta är utmaningar som har med relationer och förtroende att göra. Det är svårt att i en stor elevgrupp välja vem som behöver socialpedagogens hjälp mest.

5.2.3 Sammanfattning

För att sammanfatta socialpedagogens upplevelse av sin samverkan med andra handlar det om relationer med kollegor, vårdnadshavare och framför allt eleverna. I sin roll som socialpedagog och med den helhetssyn som denna har, kan socialpedagogen i samtal och interaktion komplettera den bild av eleven som till exempel läraren har. Det nämns även att stöttning från kollegor är av stor betydelse. Det gäller både i det direkta arbetet med eleverna, men också för att kunna dela oro och för att det blir fler personer som är uppmärksamma på barnen.

Trots att de åtta informanternas arbetsroller har olika grad av socialpedagogiskt arbete, finns det en strävan från alla informanter att använda det socialpedagogiska perspektivet i sina arbetsuppgifter. Informanterna menar att om det anställts någon som socialpedagog görs det för att det finns ett behov och då ska den resursen inte hamna på en annan plats. Det kan vara en utmaning att stå upp för sig som socialpedagog och kräva att få arbeta enbart med socialpedagogiska uppgifter. Informanterna är av åsikten att skolan förlorar på att använda socialpedagogen till andra uppgifter.

6. Slutdiskussion

I analysen av åtta socialpedagogers upplevelse av sin roll i skolan är resultatet innehållsrikt, vilket framgick i kapitel 5. Vad gäller svar på forskningsfrågorna: *Hur upplever socialpedagogen sin roll i skolan? Och hur upplever socialpedagogen sin samverkan med andra i skolans verksamhet?* upplever de åtta socialpedagoger som ingår i studien sin roll och samverkan mycket olika. Arbetsuppgifterna för socialpedagogen varierar mycket mellan skola och kommun och ger därför olika möjlighet för samverkan i rollen. I frågan om hur en socialpedagog upplever sin roll ingår mycket – det är en stor övergripande fråga där hela intervjumaterialet skulle kunna ses som svaret. *I rollen* ingår hur arbetsuppgifter ser ut, att relationsskapande är av stor vikt, att samtal är en metod alla använder sig av i relationsskapandet och i arbetet. *I samverkan med andra* handlar om hur samarbetet ser ut och vad socialpedagogen kan bidra med, vilket också är en del av hur socialpedagogen upplever sin roll. Dessutom kan *utmaningarna* ses som en del av deras upplevelse av sin roll och upplevelse av sin samverkan med andra. Utöver detta upplever sig socialpedagogerna ha stor betydelse i skolan, vilket främst visar sig i relation till eleverna. Socialpedagogerna ser sig som väldigt viktiga för eleverna, att elever behöver tillgång till stöd och resurser som framför allt yrkesgruppen socialpedagoger kan ge, genom samtal och tillgänglighet. Socialpedagogernas upplevelse är också att de har en betydande roll i samarbetet med sina kollegor när de arbetar för elevernas välmående och hälsa.

Utifrån syftet, att förstå hur åtta socialpedagoger upplever sin roll i skolan, har denna studie besvarat forskningsfrågorna genom en kartläggning av informanternas upplevelse av sin roll och samverkan med andra i skolans verksamhet. Skolverket påtalar att elevhälsan är viktig för elevernas lärande, men uppmuntrar samtidigt till effektivitet i skolan. Det kan då finnas en risk att all tid i skolan läggs på undervisning och att de relationsbyggande samtalen som är så viktiga för elevens psykiska välmående prioriteras bort. Skolan är dock en skattefinansierad verksamhet, där det inte finns ekonomiskt utrymme för allt som önskas. I intervjuerna skymtar att flera av socialpedagogerna tycker att skolorna inte har tillräckligt med resurser för att stötta de elever som behöver det. I inledningskapitlet nämns att det finns många kritiska röster mot effektivisering i skolan. Frågan väcks om var socialpedagogens plats är i skolan när resurser saknas och skolan effektiviseras, samtidigt som elevhälsan lyfts som central för elevernas lärande. Kan det vara så att effektiviseringen sker på bekostnad av elevers hälsa? För vidare forskning om socialpedagogen i skolan vore detta en intressant fråga att ställa sig.

Inom området socialpedagogik finns mer kunskap och information att hämta. Då denna uppsats utgick från de relationella aspekterna i socialpedagogens upplevelse av sin roll, finns mer utöver detta att studera. I vidare forskning på området vore det intressant att göra en fenomenologisk undersökning, för att få observera och studera interaktionen mellan elever och socialpedagog. Ännu ett alternativ till vidare forskning vore att gå djupare och undersöka interaktion mellan elever och en vuxen som inte är deras lärare - vad gör det för eleverna, deras lärande och välmående på en mer djuplodande nivå.

Det är viktigt att förhålla sig till resultaten som presenteras ovan, med en medvetenhet om att det inte säger något om yrkesrollen generellt i skolans värld. Mitt syfte var att ge en inblick i hur några socialpedagoger i skolan själva ser på sin roll, och jag lät dem ge sin bild av verkligheten och berätta sin sanning.

En konsekvens av de val jag gjort i denna studie är att det inte går att dra några generella slutsatser från mitt material. Dock vill jag påstå att den kunskap och information denna studie bidragit med inte skulle nås genom andra val som till exempel en kvantitativ metod. Generella slutsatser kan vara bra för att få en vidare uppfattning om socialpedagoger i skolan, men vetenskapen om åtta socialpedagogers upplevelse av sin yrkesroll anser jag vara till större samhälls- och pedagogisk nytta. Detta eftersom det ger en tydlig inblick i yrkesrollen som undersöks. Det relationella fokuset valdes utifrån socialpedagogernas upplevelse, intervjudatan, och möjlighet för ett annat fokus finns som kanske gett andra insikter och resultat. Utifrån den teori som presenterats och med till exempel en deduktiv metod, hade kanske fokus landat på socialpedagogens plats i skolan, hur det är att integrera en ny roll i skolan och om det finns ett fokus på elevens lärande i yrkesrollen. Detta hade även lämpat sig inom syftet att förstå en socialpedagogs upplevelse av sin roll. Men genom att lyssna till materialet i denna studie kom socialpedagogens relationella faktorer att bli mer relevanta.

Socialpedagogen i skolan, ett yrke som kommer från vård och omsorgssektorn (Hämäläinen, 2015) med ett ursprungligt syfte att hitta utbildningslösningar på sociala problem (Hämäläinen, 2003). Utifrån informanternas upplevelse behövs socialpedagogen i skolan, för att stötta upp elever i deras mående, vara en del av den sociala utbildningen och skapa trygghet. I ett samhälle där ungas stress och psykiska ohälsa ökar (FHM, 2019 & BRIS, 2019) samt att fler elever hamnar i risk för utanförskap (Anderberg, 2020) behöver samhället prioritera resurser till

barn och unga. Skolan är en plats där det finns möjlighet att, som socialpedagogerna uttrycker det, fånga upp elever. Därför behövs socialpedagoger i skolan, och kunskap om deras kompetens behövs spridas för att möjliggöra deras förebyggande och hälsofrämjande arbete.

7. Referenser

Anderberg, M. (2020). "In search of a social pedagogical profession in schools. Missions and roles under reconsideration." *International Journal of Social Pedagogy*, 9(1): 1. DOI: <https://doi.org/10.14324/111.444.ijsp.2020.v9.x.001>. Hämtad den 28.04.2021, hämtad från: https://pdfs.semanticscholar.org/bd37/0429566b5819ea9de582e5f4ac3e8857ef6f.pdf?_ga=2.261066957.1398848287.1619521035-871418469.1619521035

Bingham, C., & Sidorkin, A. (Red.). (2004). *No Education without Relation*. Peter Lang Publishing Inc.

Black, E., Bettencourt, M., & Cameron, C. (2017). "Social pedagogy in the classroom. Supporting children and young people in care". I D. Colley & P. Cooper (Eds.), *Attachment and emotional development in the classroom. Theory and practice*. (s. 203-215). London: Jessica Kingsley Publishers. Hämtad den 27.04.2021, hämtad från: <http://www.sppa-uk.org/wp-content/uploads/2017/09/Social-Pedagogy-in-the-Classroom.pdf>

BRIS. (2019). *Hur har barn det? Om barns livssituationer - trender, utmaningar och möjligheter*. (2019:1).
https://www.bris.se/globalassets/om-bris/bris-rapport-2019/bris_arsrapport2018_2019_1.pdf

Eriksson-Sjöo, T. (Red.). (2011) *Socialpedagogiskt arbete i skolan*. FoU Malmö-utbildning Avdelning barn och ungdom, Malmö Stad.
<https://docplayer.se/5038617-Socialpedagogiskt-arbete-i-skolan.html>

Fejes, A., & Thornberg, R. (Red.). (2019). *Handbok i kvalitativ analys*. Liber

Folkhälsomyndigheten. (2019). *Skolbarns hälsovanor i Sverige 2017/18 – grundrapport*. Folkhälsomyndigheten.
<https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/s/skolbarns-halsovanor-i-sverige-201718---grundrapport/>

Framtid.se, (2021). *Socialpedagog*. <https://www.framtid.se/yrke/socialpedagog>

Framtid.se, (2021). *Socionom*. <https://www.framtid.se/yrke/socionom>

Friesen, N. (2017). The pedagogical relation past and present: experience, subjectivity and failure. *Journal of Curriculum Studies*, 2017. 49(6) 743–756
<https://doi.org/10.1080/00220272.2017.1320427> Hämtad den 26.04.2021, från
<https://eds-b-ebshost-com.ludwig.lub.lu.se/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=228e3876-8590-4755-b635-299170e5d2bb%40pdc-v-sessmgr02>

Fölster, S., Morin, A., & Renstig, M. (2009). *Den orättvisa skolan*. Hjalmarson & Högberg.

Hatch, J Amos. (2002) *Doing Qualitative Research in Education Settings*. State University of New York Press.

Heino, L. (21.11.2017). Kalla inte effektivisering för skolutveckling. *Läraryrket utredarblogg*.
<https://www.lararforbundet.se/bloggar/lararforbundets-utredarblogg/kalla-inte-effektivisering-f-or-skolutveckling>

Hämäläinen, J. (2015). Defining Social Pedagogy: Historical, Theoretical and Practical Considerations. *British Journal of Social Work* 2015(45), 1022–1038 doi:10.1093/bjsw/bct174
Hämtad den 23.04.2021, hämtad från:
<https://academic.oup.com/bjsw/article-abstract/45/3/1022/1664450>

Hämäläinen, J. (2003). The Concept of Social Pedagogy in the Field of Social Work. *Journal of Social Work* 3(1), 69–80 Hämtad den 26.04.2021, hämtad från:
[https://www.researchgate.net/profile/Juha-Haemaelaeinen-2/publication/249741384_The_Concept_of_Social_Pedagogy_in_the_Field_of_Social_Work/links/0c96053beda55518370000000/The_Concept_of_Social_Pedagogy_in_the_Field_of_Social_Work.pdf](https://www.researchgate.net/profile/Juha-Haemaelaeinen-2/publication/249741384_The_Concept_of_Social_Pedagogy_in_the_Field_of_Social_Work/links/0c96053beda5551837000000/The_Concept_of_Social_Pedagogy_in_the_Field_of_Social_Work.pdf)

Janer, Á., & Úcar, X. (2016). Analysing the dimensions of social pedagogy from an international. *European Journal of Social Work*, 20(2), 203–218
<http://dx.doi.org/10.1080/13691457.2016.1188782> Hämtad den 23.04.2021, hämtad från:
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13691457.2016.1188782>

Kindeberg, T. (2011). *Pedagogisk retorik: Den muntliga relationen i undervisningen*. Natur & Kultur.

Kyriacou, C. (2009). The five dimensions of social pedagogy within schools. *Pastoral Care in Education*, 27(2), pp. 101–108. Hämtad den 28.04.2021, hämtad från:
<https://eds-a-ebshost-com.ludwig.lub.lu.se/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=4&sid=1738bffb-5bad-4abc-952e-3512a9e629a6%40sessionmgr4008>

Myndigheten för skolutveckling (2005) *Elever som behöver stöd men får för lite* (U04:075).
<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a653d40/155395>

Nilsson, B., & Waldemarson, A. (2007). *Kommunikation: samspel mellan människor* (3:dje uppl). Studentlitteratur.

Parvaresh-Masoud, M., & Varaei, SH. (2018). Electronic Interview in Qualitative Research. 5–1, (112)31, نشریه پرستاری ایران, <https://doaj.org/article/6ab516809b594a46afdd8bca3801b749>

Ritzer, G., & Stepnisky, J. (2018). *Sociologisk teori* (2:a uppl). Liber

Skolverket. (6 maj 2021). *Leda elevhälsan i skolan*.
<https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/leda-personal/leda-elevhalsan-i-skolan>

Sorbring, E., & Bolin, A. (2017). Skolans identifiering av barn i gråzonen. *Socialmedicinsk tidskrift*, 94 (4) 477-484 Hämtad den 28.04.2021, hämtad från:
<https://socialmedicinsktidskrift.se/index.php/smt/article/view/1690/1538>

Vetenskapsrådet. (2017). *God forskningssed*. Vetenskapsrådet.
https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

Vetenskapsrådet. (6 mars 2021). *CODEX regler och riktlinjer för forskning, forskning på människor*. <https://codex.uu.se/forskning-pa-manniskor/>

Westlund, I. (2019). Hermeneutik. I Fejes, A., & Thornberg, R. (Red), *Handbok i kvalitativ analys*. (71-89). Liber

Bilagor

Bilaga 1

Informationsbrev till informanter

Kvalitativ intervjustudie om socialpedagoger i skolan

Hej, mitt namn är Olivia och jag studerar på det beteendevetenskapliga kandidatprogrammet vid Lunds universitet. Just nu gör jag mitt examensarbete och det är därför vi har kommit i kontakt med varandra. Jag gör för tillfället en kvalitativ intervjustudie om socialpedagoger i skolan för att få en större förståelse för yrket. Eftersom barn och ungas stress ökat de senaste åren enligt rapporter gjorda av FHM och BRIS, tycker jag det är intressant att undersöka ett sätt att arbeta för elevernas välmående och hälsa - att ha socialpedagoger i skolan. Mitt syfte är att försöka förstå yrket och min nyfikenhet på socialpedagogik grundar sig i ett stort intresse för barns och ungas hälsa i skolan.

Deltagande i studien innebär en intervju som kommer genomföras via videosamtal och beräknas ta cirka 30-60 minuter. Intervjuerna kommer att behandlas konfidentiellt vilket betyder att intervjuerna kommer att avidentifieras och behandlas i enlighet med bestämmelser i Sekretesslagen. Din medverkan är frivillig och kan när som helst avbrytas. Inspelningarna och transkribering av intervjuerna kommer att förstöras när examensarbetet är godkänt. Du kommer ha möjlighet att ta del av examensarbetet genom att få en kopia av arbetet.

Med detta informationsbrev vill jag främst informera om de etiska aspekterna i samband med intervjun. Jag vill meddela att:

- all intervjudata som samlas in hanteras konfidentiellt och enbart kommer användas i denna studies syfte.
- all intervjudata kommer att anonymiseras och därmed kommer examensarbetet skrivas så att ingen individ kan identifieras
- närsomhelst får du lov att dra tillbaka din medverkan utan någon anledning eller motivering.

Tack för att du vill delta,

Jag kommer be om ditt samtycke i början av intervjun utifrån detta informationsbrev.

Har du några frågor tar vi det vid vårt möte.

Med vänlig hälsning,

Olivia Jalkell

Studerande vid Lunds universitet

Bilaga 2

Intervjumall

Intervjun jag håller är tänkt att vara semi-strukturerad, så de frågor som följer är främst förslag utifrån olika områden av socialpedagogiken som jag är intresserad av. Hamnar vi på andra spår under intervjun blir det kanske mer aktuellt att prata om det, jag vill helst inte begränsa ditt berättande med att ha särskilda frågor men som förberedelse till dig är detta lite av det jag är nyfiken på och så får vi se vad intervjun kommer beröra när det är dags.

- Berätta om ditt yrke som socialpedagog, Vad är socialpedagogik i dina ögon? Vad är socialpedagogik i skolan för dig? (inklusive praktiska uppgifter)
- Hur skulle du beskriva syftet med att ha en socialpedagog i grundskolan?
- Hur skulle du beskriva samarbetet med dina kollegor? Finns det även stöd från rektor?
- Hur skulle du säga att socialpedagogik påverkar eleverna? Eller vilka effekter kan du se?
- Hur skulle du vilja beskriva det enskilda samtalet? Vikten av samtal i ditt yrke och vikten av samtal för eleverna?
Varför enskilda samtal som metod?
Hur fungerar de enskilda samtalen?
Vad leder de enskilda samtalen till?
Hur upplever du samtal med elever?
I vilka kontexter sker samtalen i, formella och informella? Finns det några skillnader och likheter i de olika situationerna?
Vad är din upplevelse och syn på vad ett samtal med en socialpedagog är för eleverna?
Ge gärna exempel.
- Hur upplever du relationen med elev/elever?
Vad blir det för typ av relation?
Hur skapas relationerna?
Vad gör relationerna för eleverna tror du?

LUNDS
UNIVERSITET

LUNDS UNIVERSITET
Sociologiska institutionen
Avdelningen för pedagogik
Box 114, 221 00 LUND
www.soc.lu.se